

**PROGRAM DOSKONALENIA ZAWODOWEGO
CENTRALNEGO PROWADZONEGO W FORMIE
KURSU SPECJALISTYCZNEGO
Z ZAKRESU TAKTYKI
I TECHNIK PRZESŁUCHAŃ**

SPIS TREŚCI

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO - PROGRAMOWE

1. Nazwa kursu
2. Cel kursu
3. Kryteria formalne, jakim muszą odpowiadać kandydaci kierowani na kurs
4. System prowadzenia kursu
5. Czas trwania kursu
6. Liczebność grupy szkoleniowej
7. Warunki niezbędne do realizacji zajęć i osiągnięcia celów kształcenia, w tym lista wyposażenia dydaktycznego
8. Zakres tematyczny oraz system oceniania
9. Forma zakończenia kursu

II. TREŚCI KSZTAŁCENIA

I. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO - PROGRAMOWE

1. Nazwa kursu

Kurs specjalistyczny z zakresu taktyki i technik przesłuchań, zwany dalej „kursem”.

2. Cel kursu

Celem kursu jest doskonalenie umiejętności stosowania wybranych elementów taktyki i technik przesłuchań oraz skutecznego wykonywania zadań służbowych w zakresie:

- prowadzenia rozmowy,
- przesłuchania świadka,
- przesłuchania podejrzanego.

3. Kryteria formalne, jakim muszą odpowiadać kandydaci kierowani na kurs

Na kurs kierowani są policjanci służby kryminalnej, śledczej, zwalczania cyberprzestępczości i spraw wewnętrznych. Kierowani funkcjonariusze muszą posiadać doświadczenie zawodowe w powyższych komórkach nie krótsze niż 2 lata.

Dopuszcza się możliwość udziału w kursie psychologów policyjnych pełniących służbę w komórkach organizacyjnych Policji właściwych w sprawach psychologii.

4. System prowadzenia kursu

Kurs jest prowadzony w systemie stacjonarnym.

5. Czas trwania kursu

Kurs trwa 5 dni szkoleniowych. Liczba godzin lekcyjnych, liczonych w jednostkach 45-minutowych, realizowanych od poniedziałku do piątku, nie powinna przekraczać 8 godzin dziennie.

W uzasadnionych przypadkach kierownik jednostki szkoleniowej może wprowadzić inny dzienny oraz tygodniowy wymiar godzin lekcyjnych oraz realizować zajęcia od poniedziałku do soboty z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

Na całkowity wymiar czasu trwania kursu składają się:

Przedsięwzięcia	Czas realizacji (w godzinach lekcyjnych)
Rozpoczęcie kursu, zapoznanie z regulaminami i organizacją kursu	1
Zajęcia programowe	38
Zakończenie kursu	1
Ogółem	40

6. Liczebność grupy szkoleniowej

Liczebność grupy szkoleniowej nie powinna przekraczać 16 słuchaczy.

7. Warunki niezbędne do realizacji zajęć i osiągnięcia celów kształcenia, w tym lista wyposażenia dydaktycznego

Ze względu na treści kształcenia określone w programie oraz sposób ich realizacji wszystkie zajęcia realizuje trzech prowadzących, z których jeden jest psychologiem policyjnym.

Słuchacze mogą uczestniczyć w zajęciach w ubraniu cywilnym.

Podczas realizacji treści programowych, z których wynika potrzeba nawiązywania do zasad etyki zawodowej, praw człowieka i równego traktowania, zakazu dyskryminacji, obowiązku zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym zasad komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami oraz tematyki przeciwdziałania korupcji, obowiązkiem każdego nauczyciela policyjnego jest kształtowanie w tym zakresie pożądanых postaw i zachowań. Nauczyciel policyjny podczas realizacji treści kształcenia jest zobowiązany posługiwać się przykładami z praktyki policyjnej oraz orzecznictwem sądów trybunałów krajowych i międzynarodowych.

W celu osiągnięcia celów kształcenia niezbędne jest zapewnienie niżej wymienionego wyposażenia:

L.p.	Nazwa wyposażenia	Liczba na grupę
1.	Laptop	1 szt.
2.	Projektor multimedialny	1 szt.
3.	Kamera	1 szt.
4.	Flipchart	1 szt.
5.	Arkusze papieru do flipchartu	1 szt.
6.	Pisaki	6 szt.
7.	Identyfikatory	17 szt.
8.	Papier formatu A4	1 ryza

8. Zakres tematyczny i system oceniania

L.p.	Temat	Czas realizacji w godzinach lekcyjnych	System oceniania
1.	Wprowadzenie do rozmów i przesłuchań	2	W trakcie kursu stosuje się dwustopniową skalę ocen z wpisem uogólnionym: zaliczono („zal.”) albo nie zaliczono („nzal.”). Każda negatywna ocena musi zostać poprawiona na ocenę pozytywną.
2.	Wybrane umiejętności komunikacji	4	
3.	Rodzaje rozmów i przesłuchań	3	
4.	Umiejętność prowadzenia rozmów i przesłuchań	4	
5.	Przesłuchanie poznawcze	4	
6.	Wykrywanie nieszczerości i kłamstwa	5	
7.	Przesłuchanie podejrzanego	16	
	Razem	38	

9. Forma zakończenia kursu

Warunkiem ukończenia kursu jest uzyskanie pozytywnych zaliczeń wymaganych programem. Absolwent otrzymuje świadectwo ukończenia doskonalenia zawodowego centralnego, gdzie w miejscu uzyskanego wyniku nauki umieszcza się wpis – „pozytywnym”.

II. TREŚCI KSZTAŁCENIA

TEMAT NR 1: WPROWADZENIE DO ROZMÓW I PRZESŁUCHAŃ

Cele: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie znał:

- cele i zasady pracy w grupie,
- możliwości wykorzystania omawianych metod prowadzenia rozmów i przesłuchań,
- taktykę i techniki przesłuchań wykorzystywane w zależności od systemu prawnego i praktyk śledczych wybranych państw.

Zagadnienia	Czas realizacji kursu w godz. lekcyjnych	Metoda realizacji zajęć	Wskazówki do realizacji zajęć
1. Cele i zasady kursu	1	pogadanka, dyskusja, praca w grupach	Omów cele, program i organizację kursu. Przeprowadź zajęcia integracyjne. Określ indywidualne cele i zasady pracy w grupie.
2. Wstęp do metod prowadzenia rozmów i przesłuchań	1	pogadanka, dyskusja	Przedstaw taktykę i techniki przesłuchań stosowane w zależności od systemu prawnego i praktyk śledczych wybranych państw. Przedstaw ogólne założenia „Zasad skutecznego prowadzenia przesłuchań na potrzeby postępowań przygotowawczych i gromadzenia informacji” (tzw. Reguły Mendeza), ze szczególnym uwzględnieniem zasady nr 2 – Praktyka oraz zasady nr 3 – Podatność na zagrożenia. Podczas omawiania zagadnień teoretycznych oraz przykładów z praktyki zwróć uwagę słuchaczy na potrzebę wykorzystywania w toku przygotowania oraz wykonywania czynności przesłuchania lub rozmowy wiedzy z obszaru psychologii, w tym elementów skutecznej komunikacji interpersonalnej oraz technik wywierania wpływu (werbalnej i pozawerbalnej). Podając przykłady, wskaż na rolę etyki zawodowej policjanta w czynnościach przesłuchania lub rozmowy. Wskaż na niedozwoloną taktykę i techniki prowadzenia przesłuchania i rozmowy.

TEMAT NR 2: WYBRANE UMIEJĘTNOŚCI KOMUNIKACJI

Cele: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- zinterpretować symptomy zachowań werbalnych i pozawerbalnych,
- uzyskać informacje od świadka,
- wskazać bariery komunikacyjne,
- określić wymogi pokoju do prowadzenia rozmów i przesłuchań,
- określić cechy skutecznego przesłuchującego.

Zagadnienia	Czas realizacji kursu w godzinach lekcyjnych	Metoda realizacji zajęć	Wskazówki do realizacji zajęć
1. Komunikacja interpersonalna w pracy śledczej	2	dyskusja, pogadanka	Uporządkuj i uzupełnij wiedzę słuchaczy z zakresu komunikacji interpersonalnej. Zwróć uwagę na elementy komunikacji interpersonalnej werbalnej i pozawerbalnej, w tym tzw. „mowy ciała”, w wypowiedziach przesłuchującego i osoby przesłuchiwanej, mające znaczenie dla efektywności prowadzonego przesłuchania lub rozmowy. Wymieniając najczęściej występujące bariery oraz błędy w porozumiewaniu się podczas przesłuchania lub rozmowy, wskaż sposoby ich zapobiegania oraz eliminowania. Wyjaśnij rolę i znaczenie narzędzi wpływu społecznego dla efektów przesłuchania lub rozmowy.
2. Umiejętność spostrzegania	1	dyskusja, ćwiczenia	Przeprowadź ćwiczenie mające na celu ocenę umiejętności spostrzegania i uzyskania informacji od świadka lub rozmówcy.
3. Skuteczny przesłuchujący	1	dyskusja ćwiczenia	Wypracuj katalog pożądanych cech skutecznego przesłuchującego i warunków, jakie powinno spełniać pomieszczenie do prowadzenia rozmów i przesłuchań.

TEMAT NR 3: RODZAJE ROZMÓW I PRZESŁUCHAŃ

Cele: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- nawiązać i podtrzymać kontakt z osobą przesłuchiwaną,
- określić sposób prowadzenia rozmowy i przesłuchania z osobą szczerą lub nieszczerą,
- wskazać czynniki wpływające na różnorodność rozmów i przesłuchań,
- określić zasady rozmowy i przesłuchania pokrzywdzonego i świadka,
- określić zasady rozmowy z osobami o szczególnych potrzebach, w tym doświadczających kryzysu psychicznego oraz z niepełnosprawnością intelektualną, szczególnie wrażliwymi,
- określić zasady przesłuchania osoby podejrzanej, podejrzanego,
- wskazać czynniki decydujące o skutecznej rozmowie i przesłuchaniu.

Zagadnienia	Czas realizacji kursu w godz. lekcyjnych	Metoda realizacji zajęć	Wskazówki do realizacji zajęć
1. Prowadzenie rozmowy	2	pogadanka, ćwiczenia	Podkreśl znaczenie informacji w pracy policyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem podstawowych osobowych źródeł uzyskiwania informacji, tj. świadka, podejrzanego. Przeprowadź ćwiczenia polegające na przyjęciu informacji od osoby, zwróć szczególną uwagę na wykorzystanie umiejętności z zakresu nawiązania i podtrzymania kontaktu oraz stworzenia przyjaznej atmosfery.
2. Rodzaje przesłuchań	1	pogadanka, ćwiczenia	Zwróć uwagę na potrzebę zróżnicowanego podejścia w przesłuchaniu osób ze względu na różny status prawny, szczególne potrzeby, w tym stan zdrowia, doświadczanie kryzysu psychicznego, niepełnosprawność intelektualną, szczególnie wrażliwymi, wiek itp. Omów wpływ wiktymizacji pierwotnej oraz wtórnej na osobę przesłuchiwaną oraz związaną z tym efektywność zeznań.

TEMAT NR 4: UMIEJĘTNOŚĆ PROWADZENIA ROZMÓW I PRZESŁUCHAŃ

Cele: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- stosować techniki aktywnego słuchania,
- określić umiejętności dobrego i złego słuchającego,
- stosować pytania otwarte, zamknięte, „złote pytania”, pytania behawioralne, pytania kontrolne oraz pytania zamykające.

Zagadnienia	Czas realizacji kursu w godz. lekcyjnych	Metoda realizacji zajęć	Wskazówki do realizacji zajęć
1. Umiejętność słuchania i obserwowania	1	ćwiczenia, pogadanka, praca w grupach	Przeprowadź ćwiczenie mające na celu sprawdzenie umiejętności aktywnego i biernego słuchania. W podsumowaniu przypomnij techniki aktywnego słuchania, podając przykłady i odwołując się do doświadczeń słuchaczy. Następnie w grupach przeprowadź ćwiczenie doskonalące jedną z technik aktywnego słuchania - parafrazę.
2. Pytania jako podstawowe narzędzie rozmowy i przesłuchania	1	pogadanka, ćwiczenia	Przedstaw i omów rodzaje pytań: otwartych, zamkniętych, „złoty pytań”, pytań behawioralnych, pytań kontrolnych, pytań zamykających. Odniesz się do cykli zadawania pytań. W oparciu o przygotowane założenie przeprowadź ćwiczenia polegające na doskonaleniu umiejętności zadawania pytań.
3. Przygotowanie do przesłuchania	2	ćwiczenia, praca w grupach	Przeprowadź ćwiczenia bazujące na przygotowanym założeniu i materiałach dydaktycznych mające na celu przygotowanie do przesłuchania, a następnie omów strategię zadawania pytań.

TEMAT NR 5: PRZESŁUCHANIE POZNAWCZE

Cele: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- wskazać fazy przesłuchania poznawczego,
- stosować techniki usprawniające pamięć,
- przeprowadzić przesłuchanie poznawcze.

Zagadnienia	Czas realizacji kursu w godz. lekcyjnych	Metoda realizacji zajęć	Wskazówki do realizacji zajęć
1. Geneza i obszary zastosowania przesłuchania poznawczego	1	pogadanka	Przedstaw praktyczne aspekty zastosowania przesłuchania poznawczego wskazując jego wady i zalety. Omów najistotniejsze kwestie dotyczące procesu zapamiętywania i odtwarzania w kontekście przesłuchania poznawczego.
2. Fazy przesłuchania poznawczego	3	ćwiczenia	Omów i wyjaśnij fazy przesłuchania poznawczego: przywrócenie (odtworzenie) kontekstu, zrelacjonowanie, zmiana kolejności, zmiana perspektywy, szczegółowe odtwarzanie. Przeprowadź ćwiczenia z przesłuchania poznawczego.

TEMAT NR 6: WYKRYWANIE NIESZCZEROŚCI I KŁAMSTWA

Cele: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- wskazać możliwości wykorzystania analizy behawioralnej,
- wskazać możliwości wykorzystania analizy wypowiedzi,
- rozpoznać symptomy szczerości i nieszczerości,
- dokonać analizy zachowań osoby w celu oceny szczerości wypowiedzi.

Zagadnienia	Czas realizacji kursu w godzinach lekcyjnych	Metoda realizacji zajęć	Wskazówki do realizacji zajęć
1. Analiza behawioralna	1	ćwiczenia, pogadanka, pokaz	Zdefiniuj pojęcie analizy behawioralnej w kontekście czynności przesłuchania i rozmowy oraz możliwości identyfikacji nieszczerości i kłamstwa. Wskaż na prawny i etyczny aspekt analizy behawioralnej w kontekście zabronionych technik manipulacyjnych (manipulacji komunikacyjnych). Wyjaśnij w jakich okolicznościach analiza behawioralna może mieć zastosowanie w toku czynności pozaprocesowych, przedprocesowych oraz procesowych. Na przykładzie z praktyki omów przykład analizy behawioralnej oraz jej techniki, biorąc pod uwagę wypowiedź osoby, jej kontekst oraz normę zachowania. Jako przykład zastosuj obserwację mimiki, analizę gestów, ocenę postawy oraz analizę tonu głosu. Wskaż na ryzyka związane ze stosowaniem analizy behawioralnej.
2. Analiza zachowań	3	ćwiczenia, pogadanka, pokaz	Omów na czym polega analiza zachowań osoby przesłuchiwanej i rozmówcy, zwracając uwagę na symptomy nieszczerości, ustalenie niewerbalnych symptomów zachowania, szczerości wypowiedzi. Na podstawie przygotowanych założeń, opartych na przykładach z praktyki przeprowadź ćwiczenie na rozpoznawanie oznak nieszczerości oraz kłamstwa osoby przesłuchiwanej i rozmówcy.
3. Analiza wypowiedzi	1	dyskusja, ćwiczenia	Nawiązując do analizy behawioralnej, na przykładzie z praktyki policyjnej, przedstaw istotę analizy wypowiedzi osoby przesłuchiwanej i rozmówcy. Wskaż, że analiza behawioralna oraz zachowań werbalnych w praktyce powinny się uzupełniać. Bazując na przykładach z praktyki policyjnej, wskaż przykłady wypowiedzi i wypowiedzania się, które wykazują symptomy nieszczerości lub kłamstwa. Przeprowadź ćwiczenie na rozpoznawanie wypowiedzi noszącej znamiona nieszczerości lub kłamstwa.

TEMAT NR 7: PRZESŁUCHANIE PODEJRZANEGO

Cele: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- określić etapy przesłuchania podejrzanego,
- zastosować techniki przesłuchania w celu uzyskania prawdziwych informacji,
- ustalić strategie obronne występujące u osób nieszczerych,
- przesłuchać podejrzanego z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności zdobytych podczas kursu.

Zagadnienia	Czas realizacji kursu w godzinach lekcyjnych	Metoda realizacji zajęć	Wskazówki do realizacji zajęć
1. Etapy przesłuchania podejrzanego	2	pogadanka, ćwiczenia	Przedstaw i omów etapy przesłuchania podejrzanego. Podkreśl istotę i znaczenie etapu przygotowania oraz swobodnej wypowiedzi. Zwróć uwagę na istotę prawnych i etycznych aspektów przesłuchania podejrzanego oraz zabronione taktyki i techniki. Na podstawie przykładu z praktyki policyjnej przeprowadź ćwiczenie polegające na przygotowaniu i przesłuchaniu podejrzanego z wykorzystaniem nabytej wiedzy i umiejętności.
2. Strategie obronne	1	pogadanka	Wspólnie ze słuchaczami wypracuj najczęściej przyjmowane przez podejrzanym strategie obronne oraz wskaż na metodykę ich obalania.
3. Techniki wykorzystywane w przesłuchaniach podejrzanego	13	pogadanka, pokaz, ćwiczenia, symulacja	Omów techniki wykorzystywane w przesłuchaniach podejrzanego. Przećwicz ze słuchaczami umiejętność argumentowania. Przeprowadź pokaz przesłuchania podejrzanego lub zaprezentuj materiał filmowy. Poleć słuchaczom przeprowadzenie symulacji przesłuchania z zastosowaniem technik przesłuchania w celu otrzymania prawdziwych informacji. Dokonaj oceny aktywności słuchaczy związanej z realizacją ćwiczenia (zal/nzal).